

ONCOLOGIC EMERGENCIES

JOHNSTON, P. G., SPENCE, R. A. J. (Eds.)

Oxford University Press, Oxford 2002

368 str., 94 obr., 93 tab., ISBN 0-19-850867-0, cena GBP 29,15

Autoři této zajímavé knihy, onkologové z Belfastu, sestavili s 31 přispěvateli tuto aktuální knihu, v níž popisují akutní stavy v onkologii, jejich kliniku, diagnostiku a léčbu. Látku rozčlenili do 16 kapitol podle orgánového postižení.

Kardiovaskulární akutní stavy jsou u karcinomatiků běžné, nejčastěji jde o perikardiální výpotek, dále o kardiomyopatii vedoucí k srdečnímu selhání. Změny se mohou vyskytnout po operaci, po ozařování a nejčastěji po chemoterapii, jež může vyvolat anginózní bolesti, arytmii a náhlou smrt. Radiace může způsobit řadu patologických obrazů, onemocnění perikardu nebo infarkt myokardu. Častým nežádoucím účinkem je tromboembolizace s případným syndromem horní duté žíly.

Neurologické komplikace se nacházejí hlavně u dlouhodobě nemocných: známky komprese a rozsev ložisek v mozku, míše, plénách a v periferních nervech. Relativně častá je komprese míchy tumorem, zvýšení nitrolebečního tlaku, krvácení, infarkt mozku a metastázy v CNS. Metastázy v mozku pocházejí nejčastěji z plic, prsu a melanomu, dále se vyskytují u leukémie a lymfomů. Výrazně mohou být porušeny oči a optický nerv. Další kapitolu tvoří metabolické patologické stavy, a to hyperkalcemie, hyponatremie, hypokalémie a hypomagneziémie, do této skupiny se řadí také paraneoplastické syndromy. Akutní respirační stavy u nemocných s malignitami, pneumonie, plicní embolizace, krvácení, jsou časté. Šířeji je diskutována otázka a význam dyspnoe.

Urologické akutní stavy jsou rovněž časté, většinou jde o infekci močového traktu, o obstrukci a retenci moči. Gastrointestinální akutní stavy představují obstipaci, diareu, obstrukci, nauzeu a vomitus. Zvláště cisplatina a karboplatina jsou výrazně emetogenní. Hepatické, biliární a pankreatické akutní stavy tvoří hlavně maligní ikterus nebo ascites, vzácnější komplikace vznikají po transplantaci kostní dřeně jako projevy rejekce. Dostí místa je věnováno portální hypertenzi, varixům jícnu a akutní pankreatitidě. Z akutních komplikací skeletu se uplatňují metastázy a fraktury, probrány jsou hlavně patologické zlomeniny a jejich ošetření.

Psychiatrické komplikace jsou odvozeny od základní choroby, k nim přistupují osobní krize, anxiozity a deprese. Autoři rozvíjejí rovněž diskusi o suicidiích. Onkologické komplikace u dětí jsou velmi podobné komplikacím u dospělých pacientů. Akutní stavy mohou vyvolat interkurentní infekce. Z hematologických komplikací je podrobně rozebírána trombocytopenie. Z dermatologických stavů akutního charakteru mají význam hlavně paraneoplastické fenomény. Akutní stavy po ozařování ustoupily do pozadí, radioterapie je přesněji cílená a kombinuje se s chemoterapií. Výčet komplikací je doplněn seznamem preparátů, které jsou zařazeny do léčebného arzenálu ve Velké Británii a USA. Adresa nakladatelství: Oxford University Press, Great Clarendon Street, Oxford OX2 6DP, United Kingdom.

V. R., V. H.

LUNG CANCER

GINSBERG, R. J. (Ed.)

B. C. Decker Inc., Hamilton 2002

182 str., 150 obr., 33 tab., ISBN 1-55009-099-2, cena 99,95 GBP

Editorem této pozoruhodné knihy, sestávající z 13 kapitol, je vedoucí lékař oddělení hrudní chirurgie na Univerzitě v Torontu. Shromáždil příspěvky od 20 dalších odborníků převážně z USA.

V první kapitole o epidemiologii se uvádí, že ca plic a bronchů se stal nejčastějším ze všech karcinómů; jeho výskyt měl stoupající tendenci až do r. 1991, kdy došlo v USA k poklesu v důsledku sníženého kouření. U žen vzestup trvá, je však pomalejší. Díky kampaním proti kouření dochází k poklesu výskytu také ve Velké Británii. Z preventivních opatření se uplatňuje především důsledná restrikce kouření, dále dieta s ovocem a zeleninou. V mnoha studiích bylo prokázáno, že záleží na době kouření vyjádřené v letech, nikoliv na úpravě tabáku (cigarety, doutníky aj.) V současné době je známo 17 prokázaných a 8 suspektních karcinogenů, které mohou přispět ke vzniku plicního karcinomu (2. kap.). Efektivita screeningu nebyla prokázána. Kladné výsledky lze očekávat od spirálního CT umožňujícího objevit léze o průměru 2–3 mm. Slibné je rovněž užití PET s možností dobrého rozlišení benigních a maligních lézí. Do úvahy přichází také stanovení monoklonálních protilátek a fluorescenční bronchoskopie. Ve třetí kapitole je přehledně probrána histopatologie karcinomu plic.

Ve čtvrté kapitole se pojednává o subjektivních a objektivních klinických příznacích plicního ca. Ke stanovení stadia je užita TNM klasifikace, detailně jsou demonstrovány diagnostické postupy a typy používaných biopsií. Podrobně jsou popsány paraneoplastické syndromy (5. kap.). V 6. kapitole se vyzdvihuje užitečnost CT a PET, dále jsou zařa-

zeny klinické studie u 19 nemocných doprovázené hlavně CT a PET snímky s detailním rozbohem pozorování při různé extenzitě nemoci. Tematem 7. kap. jsou nálezy ca in situ a okultní plicní karcinomy.

8. kapitola je věnována lokálnímu a lokoregionálnímu nemalobuněčnému karcinomu a jeho charakteristikám u různých kategorií. Jsou uvedeny zásady sledování pacientů, užívané diagnostické postupy a jejich výsledky, léčebné postupy radioterapeutické, chirurgické a chemoterapeutické s charakteristikou nových agens. V 9. kap. jsou stručně uvedeny zásady sledování pacientů po resekcii pro ca plic. Temata dalších kapitol: pokroky v léčbě metastatických nemalobuněčných karcinómů, léčba při recidivách nádorů a metastázách, léčebné postupy u malobuněčných karcinómů, výhledy do budoucna – poznámky k prevenci, screeningu, fluorescenční bronchoskopii a „nízkozátěžové“ spirální CT. Jsou zmíněny nové léčebné strategie, fotodynamická terapie, minimálně invazivní chirurgické techniky, terapie zaměřená na růstové faktory, anti-angiogenetická léčba, imunoterapie a genová léčba.

Kvalitně vypravená kniha shrnuje vynikajícím způsobem současné znalosti o karcinomu plic a bronchů. Sevržený text s množstvím tabulek s barevným podtiskem a čtyřmi ilustracemi, hlavně diagnostickými, zpestřuje zajímavou publikaci. Příložený CD-ROM obsahuje kompletní text a ilustrace ve formátu PDF. O publikaci bude bezpochyby zájem mezi pneumology, onkology, radioterapeuty, lékaři v nukleární medicíně a konečně i mezi všeobecnými lékaři. Kniha vychází v edici *Atlas of Clinical Oncology* podporované společností *American Cancer Society*. V Evropě knihu distribuuje Harcourt Publishers Limited, Customer Service Department, Foots Cray High Street, Sidcup, Kent, DA14 5HP, UK.

V. R., V. H.